

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep

0030 OSLO

Deres ref
11/673-

Vår ref
12/5206 RF/GFE

Dato
25.01.2013

Høring - endringer i lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelige dokument

Finansdepartementet (FIN) viser til brev fra Kulturdepartementet (KUD) av 10. desember 2012, med høringsnotat om ovennevnte.

I høringsnotatet foreslås det endringer i lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelige dokument (pliktavleveringsloven). Pliktavleveringsloven pålegger alle utgivere, trykkerier, produsenter eller importører av dokumenter å avlevere eksemplarer av alt utgitt materiale til Nasjonalbiblioteket. Som en konsekvens av den digitale utviklingen de siste 20 årene er det ifølge KUD oppstått et behov for å oppdatere pliktavleveringsloven, med tilhørende forskrift og instruks. Det framgår av høringsnotatet at formålet med lovendringen blant annet er å tydeliggjøre at loven hjemler pliktavlevering både av fysiske og digitale dokumenter, uavhengig av publikasjonsmåte. Videre framgår det at KUD ønsker å lovfeste Nasjonalbibliotekets rett til innhøsting av dokumenter på Internett, samt å regulere forholdet til personvernet ved lagring og bruk av pliktavleverte dokumenter som inneholder personopplysninger.

Generelle merknader

Pliktavleveringslovens mål om tilgjengeliggjøring av dokumentasjon for forsknings- og dokumentasjonsbehov har ifølge høringsnotatet et 1000-års perspektiv (jf. tredje avsnitt, side 40). FIN påpeker at et slikt langsiktig perspektiv er utfordrende teknologisk sett, og det i tillegg stiller store krav til utstyr, lokaler og kompetanse. En hovedutfordring er at det som samles inn av digitale dokumenter, ved jevne mellomrom må konverteres til nye formater. Tilsvarende utfordringer har Arkivverket for sin sikring av de digitale arkivene. Vi viser i denne forbindelse til St. Meld. nr. 24 (2008 – 2009) *Nasjonal strategi*

for digital bevaring og formidling av kulturarv, hvor utfordringene ved bevaring av digitalt materiale i et 1000-års perspektiv framheves.

Merknader til spesifikke deler av høringsnotatet

Forholdet mellom pliktavleveringsloven og arkivloven er i liten grad berørt i høringsnotatet, men er omtalt under pkt. 8.3.9.5 *Klausulering og sletting* på side 37, nest siste avsnitt. Selv om pliktavleveringsloven har et videre virkefelt enn arkivloven, burde arbeids- og ansvarsdelingen mellom Nasjonalbiblioteket og Riksarkivaren vært drøftet nærmere i notatet, ettersom begge institusjoner arbeider med innhenting av digitale dokumenter. FIN viser til St. Meld. nr. 24 (2008-2009) hvor det stadfestes at Nasjonalbiblioteket og Riksarkivet, de to nasjonale institusjonene med digitalt lagringsansvar, *"bør gjennom et nærmere samarbeid kunne etablere en løsning for hele kultvernområdet."* Dette burde vært fulgt opp i høringsnotatet.

FIN kan heller ikke se at overlapping mellom pliktavleveringsloven og arkivloven er berørt. Offentlig forvaltningsnettsider faller for eksempel inn under avleveringsplikten etter arkivloven, samtidig som det i dette høringsnotatet legges opp til systematisk høsting av slike nettsider fra Nasjonalbibliotekets side. Et annet eksempel på overlapping er innhøsting av høringsnotater fra forvaltningen (jf. pkt. 8.2 *Avlevering av digitalt avsluttet materiale* på side 16, andre avsnitt).

Det framgår av høringsnotatet at det legges opp til at passordbeskyttede nettsider fra for eksempel en fagforening, etter en konkret vurdering kan avleveres, med unntak av sensitive personopplysninger. I notatet drøftes det ikke hva dette i praksis innebærer av arbeid for den avleveringspliktige, for eksempel ved en eventuell omlegging av nettsider. Det er heller ikke klart for FIN om passordbeskyttelse betyr at slike nettsider ikke er avleveringspliktige. Under pkt. 8.3.9.3 *Informasjonsplikt* på side 35, første avsnitt, står det for eksempel at "en eller annen form for passordbeskyttelse" må til for at en nettside ikke skal lagres i Nasjonalbibliotekets nettarkiv. Forholdet mellom passordbeskyttelse og avleveringsplikt burde etter FINs vurdering vært omtalt på en klarere og mer presis måte i høringsnotatet.

Økonomiske og administrative konsekvenser av lovendringene er omtalt på side 42-43 i høringsnotatet. Det opplyses at endringene for avlevering av digitalt materiell vil medføre økt avlevering av dokumenter. Det framgår blant annet at *"Nasjonalbiblioteket vil måtte gjøre noen investeringer knyttet til oppdatering av IKT-infrastruktur og utviklingsarbeid for å etablere et velfungerende nettarkiv"* for å håndtere den økte avleveringen av digitalt materiale. Kostnadene knyttet til dette, samt andre tiltak og konsekvenser som følger av lovendringen, er ikke tallfestet, men det opplyses at *"nettostnadene for Nasjonalbiblioteket vil øke noe"*.

Under pkt. 8.4 *Dataspill* på side 40 i høringsnotatet står det at selv om det er selve spillet som skal avleveres, så må Nasjonalbiblioteket selv erverve spillkonsoller, plattformer, emuleringsverktøy eller programvare. Dette synes å være en kostbar og

krevende strategi, som for eksempel Arkivverket har forkastet i sitt arbeid med sikring av digitalt arkivmateriale fra offentlig forvaltning. FIN påpeker at det i Regjeringens strategi for bevaring av digitalt materiale framgår at det er de elektroniske filene som er bevaringsobjektet, mens informasjonsbærerne (spillkonsoller m.m.) vil måtte skiftes ut med jevne mellomrom som en del av vedlikeholdsprosessen. Det er dermed ikke grunnlag for at Nasjonalbiblioteket skal ta vare på informasjonsbærerne. FIN utelukker ikke at det å bevare informasjonsbærerne over tid er mulig, men det vil etter FINs vurdering kreve utvikling, og en endring av strategi.

Under pkt. 2 *Økonomiske og administrative konsekvenser* omtales konsekvenser og kostnader for de avleveringspliktige. I høringsnotatet anføres det at dersom det kun skal avleveres fem fysiske eksemplarer, mot dagens sju, vil det innebære en mindrekostnad for de avleveringspliktige. Det er imidlertid ikke drøftet hva den systematiske innhøstingen av nettsider, et av hovedelementene i det nye lovforslaget, vil bety for de avleveringspliktige. Nasjonalbibliotekets høsting av nettsider ble etter hva FIN er kjent med stoppet i 2009 på grunn av personvern hensyn. Det framgår på side 3-4 i høringsnotatet at de nye lovendringene skal avklare forholdet til personvernet. Forholdet til personvernet er imidlertid ikke det eneste aspektet som berører de avleveringspliktige. FIN er kjent med at høsting blant annet kan "knekke" nettsiden mens høstingen pågår, noe som er svært uheldig for nettsideeierne. Konsekvenser av høstingen burde derfor vært omtalt og drøftet i høringsnotatet. Det burde også vært drøftet om høsting skal avtales på forhånd med nettsideeier, slik at den ikke gjøres på tidspunkt som er spesielt uheldige. Et eksempel kan være at *regjeringa.no* ikke høstes den dagen statsbudsjettet legges fram.

Videre framgår det på side 42 i høringsnotatet at det må påregnes noen kostnader til å opprette en nemnd for å behandle klager på avslag på søknader om klausulering eller sletting av dokumenter som inneholder personopplysninger. Det opplyses at arbeidsbyrden til nemnden ikke forventes å bli stor, men det er ikke redegjort nærmere for kostnadens størrelsesorden.

FIN ber om at konsekvensene av systematisk innhøsting av nettsider og opprettelsen av en ev. klagenemnd redegjøres nærmere for i den videre behandlingen av lovforslaget.

Med hilsen

Rita Rix e.f.
avdelingsdirektør

Frode Tarjøl Selman
underdirektør